

ДО
**КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
 НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

ИСКАНЕ

**ОТ ГРУПА НАРОДНИ
 ПРЕДСТАВИТЕЛИ ОТ 49
 НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА
 РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

ОТНОСНО: Установяване на противоконституционност на разпоредбите на чл. 5, 6, 8-49, чл. 106-107 от Закона за държавния бюджет на Република България за 2024 г.

ОСНОВАНИЕ: ЧЛ.150, АЛ.1, ПР.1, ВР.ЧЛ. 149, АЛ.1, Т.2, ПР.1-во КОНСТИТУЦИЯ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, ВР. ЧЛ. 17, АЛ.2 ОТ ЗАКОНА ЗА КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

На основание чл.150, ал.1 пр.1-во, вр. чл.149, ал.1, т.2 от Конституцията на Република България (Конституцията) и в съответствие с изискванията на чл.12, ал., р.2 и чл.17, ал.1 и ал.2 от Закона за Конституционния съд (ЗКС) и чл.18 от Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд (ПОДКС), се обръщам към Вас с искане да установите противоконституционност на разпоредбите на чл. 5, 6, 8 – 49, 106 - 107 от Закона за държавния бюджет на Република България за 2024 г. (ЗДБРБ за 2024 г.) поради противоречието им с чл. 4, ал. 1; чл. 8; чл. 62, ал. 1; чл. 84, т. 2 и чл. 87, ал. 2 от Конституцията. Съображенията ни за това са следните:

Общи съображения по противоконституционността на законопроекта:

Конституцията определя българската държава като правова (чл.4, ал.1 от Конституцията). В основата на правовата държава стоят конституционализмът и законността. Точното спазване на Конституцията и

Одобрено е в №10/2024г
 определят фактоушки
 съдсв Атанас Селищев
 28.02.2024г

конституционализъмът и законността. Точното спазване на Конституцията и законите е основен белег на обществото и държавата. В Конституцията и законите трябва да е изразена държавната воля, в тях трябва да са заложени справедливи, социално оправдани и общоприети принципи на правото. Правилото на чл.4, ал.1 от Конституцията е основен принцип на конституционния ред, основата на правното регулиране на всички обществени отношения, а понятието за правовата държава включва несъмнено изискването за ясно и точно определяне на органите и техните функции и взаимоотношения. Атакуваните законови разпоредби от ЗДБРБ за 2024г. нарушават принципа на чл.4, ал.1 от Конституцията. Този конституционен принцип би могъл да се спази само ако съдържащите се в нормативните актове разпоредби са ясни, определени, точни и непротиворечиви. Иначе те не биха били годни да регулират основните обществени отношения (аргументи от следните решения на Конституционния съд - Решение 8/2012 г.; Решение 9/1994 г.; Решение 5/2002 г.; Решение 4/2010 г.). А принципът на правовата държава предвижда, че управлението се осъществява при точно спазване на Конституцията и законите на страната. Част от това разбиране са елементите на правна сигурност, правна стабилност и предвидимост.

Съгласно принципа на правовата държава спрямо изпълнителната власт съществува изискването да се гарантира предсказуемост и стабилност на нейните действия. Оспорените законови разпоредби не определят бюджетния показател капиталови разходи по бюджетите на министерства и ведомства (чл.5, 6, 8-49), а с чл.106 и чл.107 се препраща към акт на централен орган на изпълнителната власт - Министерски съвет и към акт на министъра на регионалното развитие и благоустройството. Конституционно недопустимо и неприемливо е такава важна материя, от която зависи функционирането на държавните органи и основни бюджетни взаимоотношения и бюджетни показатели да се регулират чрез (последващи) подзаконовни нормативни актове или въобще чрез неясни и неопределени актове на Министерския съвет и министъра на регионалното развитие и благоустройството и да зависят от субективно приоритизиране от изпълнителната власт на прогнозните проекти от изпълнителната власт, тъй като прогнозните размери на средства по проектите надвишават с 2.3 млрд. лв. определените в консолидираната фискална програма средства за капиталови разходи за 2024г. **Така се подменя волята на народното представителство, което е нарушение на Конституцията.**

Бюджетните показатели имат особено важна конституционна значимост и точно поради това Конституцията им признава конституционен статут, като в редица свои разпоредби дава именно конституционна уредба на тези отношения (чл. 84, т. 2; чл. 87, ал. 2; чл. 141, ал. 1, ал. 2 и ал. 5 от Конституцията). Разпоредбата на чл.84, т.2 от Конституцията определя изключителната компетентност на Народното събрание да приеме

държавния бюджет, както и да приеме отчета за неговото изпълнение (Решение на КС 6/2001г.). Като е извел Закона за държавния бюджет в отделен ред от останалите закони по т.1 на чл.84 от Конституцията, конституционният законодател е отчетел както значимостта, но и особения характер на държавния бюджет, бюджетните показатели и бюджетните взаимоотношения (Решение на КС 6/2001 г.).

Ясната воля на конституционния законодател е тази, че бюджетните обществени отношения, имат основен, важен и съществен характер и поради това нормативните актове, които ги регулират не може да бъдат други, освен закони (това е и категоричната позиция на Конституционния съд в неговото Решение 2/2009 г.). Само и единствено законът може първично да урежда основни, важни и съществени обществени отношения, подлежащи на първична уредба. Няма как такива основни обществени отношения да бъдат първично уреджани с други, последващи по време подзаконовни нормативни актове или с други неясни и неопределени по вид актове на органи на изпълнителната власт (например акт на Министерския съвет по реда на чл.109, ал.3 от Закона за публичните финанси в конкретния случай на атакуваната законова разпоредба на **чл.106** от Закона за държавния бюджет или споразумение с министъра на регионалното развитие и благоустройството в конкретния случай на атакуваната разпоредба на **чл.107**), както противоконституционно според нас е постановило Народното събрание, приемайки чл.106 и чл.107, препращащ към неясни и неопределени към този момент актове на Министерския съвет и на министъра на регионалното развитие и благоустройството, въз основа на който правителството може да променя бюджетни взаимоотношения, да се определят капиталови разходи на министерства и ведомства, както и последващи промени в тези разходи.

Атакуваните законови разпоредби създават реални предпоставки за практики, при която Министерският съвет или министър да могат по своя произволна преценка да **изземат законодателната воля на народното представителство** и да променят бюджетните взаимоотношения и бюджетите на различните ведомства, въз основа на свой акт, който не получава никаква друга санкция, а още по-малко пък от Народното събрание. Конституционно недопустимо е Народното събрание да делегира по такъв начин на други държавни органи свои правомощия (в конкретния случай - законодателни и бюджетни правомощия). В свои Решения Конституционният съд защитава схващането, че въпросът дали законодателят може свободно да преценява кога даден въпрос да бъде уреден със закон или пък с подзаконов акт на изпълнителната власт, трябва да се реши с оглед принципа за разделението на властите (чл.8 от Конституцията) и принципа на правовата държава (чл.4, ал.1 от Конституцията). Конституционната юрисдикция в Решение **№.11/2010** г. поддържа разбирането, че дори когато в Конституцията липсва изрично посочване, че

съответната материя трябва да се уреди със закон, Народното събрание също не е свободно по свое усмотрение да преценява дали съответните обществени отношения трябва да се уредят със закон или не и какви да бъдат рамките на регламентацията. Когато прави такава преценка, парламентът ще трябва да се съобразява отново със същите два основни принципа на Конституцията - принципа за разделението на властите (чл.8 от Конституцията) и принципа за правовата държава (чл.4, ал.1 от Конституцията) (аргументи от Решение 11/2010 г.).

В горесцитираното си Решение 11/2010 г. Конституционният съд поддържа виждането, че доколкото Конституцията обявява, че Народното събрание осъществява законодателната власт (чл. 62, ал. 1 от Конституцията) очевидно само то разполага с правомощието да приема закони. Парламентът не може да се отказва от това си правомощие и да възлага уредбата на съответна материя на изпълнителната власт, като се отказва да определи основен бюджетен показател, какъвто е капиталовите разходи по бюджетите на 44 първостепенни разпоредители с бюджетни средства. Прехвърлянето на законодателна власт на друг орган би означавало нарушаване на балансите и равновесието между властите, а оттам и на принципа за разделението на властите (Решение на КС 11/2010 г.). По този начин принципът за разделението на властите не само не допуска волята на законодателния орган да бъде променяна и подменяна (Решение на КС 12/1995 г., както и Решение на КС 11/2010 г.), но и не допуска възможността той да се отказва сам от свои правомощия и да възлага тяхната уредба на друг орган (Решение на КС 11/2010 г.).

Законът е общ нормативен акт с най-висок ранг в йерархията на нормативните актове, тъй като той урежда първично или въз основа на Конституцията основни обществени отношения, които се поддават на първична уредба, според предмета или субектите (виждане на Конституционния съд в Решение 11/2010 г.). Оттук изводът, че правната уредба, която се съдържа в закона, трябва да бъде пълна и не би могло той да има рамков, прогнозен или препращащ характер.

На същото основание не е допустимо от подзаконов акт да се очаква да запълва пропуски и **за пръв път създавани празноти** в уредбата на закона, да определя смисъла и съдържанието на споменати в закона понятия или пък когато трябва да се реши даден въпрос, основанието за решаването му да се търси в подзаконовия акт, а позоваването на закона да е без значение, какъвто е случая с атакувания чл.107, ал.13 от ЗДБРБ за 2024г. (аргументи от Решение на КС 11/2010 г.).

Народното събрание е длъжно да осъществява законодателната власт и затова не може да делегира на други държавни органи правомощия да уреждат по същество въпросите, които се отнасят до закона, нито пък да избягва пълното уреждане на отношенията, прехвърляйки уредбата им на подзаконов акт (същото се поддържа и в Решение на КС 11/2010 г.).

Противоречието се проявява вследствие неспазването на изискването на Конституцията за законодателно уреждане на бюджетните взаимоотношения, бюджетните показатели и промените в тях.

Отделно от това атакуваните законови разпоредби съдържат неяснота и неопределеност относно основен бюджетен показател „Капиталови разходи“ за 44 различни първостепенни разпоредители с бюджет, както и вида и естеството на акта на Министерския съвет, въз основа на който ще се променят бюджетите и бюджетните взаимоотношения, а това нарушава елементите на правна сигурност и правна стабилност, които са част от принципа на правовата държава. Съгласно чл. 114 от Конституцията Министерският съвет приема постановления, разпореждания и решения. С постановления Министерският съвет приема и правилници и наредби. Както се вижда, някои от актовете на Министерския съвет са подзаконовни нормативни актове, а други са ненормативни юридическия актове. Именно неяснотата и неопределеността относно вида и естеството на акта на Министерския съвет, предвиден да бъде издаден впоследствие в атакуваната законова разпоредба, създава правна несигурност, правна нестабилност, правна неопределеност, а това е още един аргумент за противоречие с принципа на правовата държава, постулиран в чл. 4, ал. 1 от Конституцията.

Бюджетните взаимоотношения и **бюджетните показатели** трябва да се определят, уреждат и променят само със закон, защото определянето, уреждането и промените изискват създаването на първична нормативна уредба. Конституцията изисква законова уредба както за възникването, така и за промените в бюджетните взаимоотношения и показатели. Конституционният принцип на правовата държава включва в своята същност и фундаменталния принцип на правната сигурност и правната стабилност. Това означава и сигурност и стабилност в нормативната уредба на основните обществени отношения, включително и бюджетните отношения. В една правова държава основните обществени отношения, свързани с бюджета, не може да се регулират с актове на Министерския съвет, защото се касае за важни и съществени обществени отношения, подлежащи на първична уредба. Първичната уредба изисква закон и следователно посочената материя трябва да се уреди именно със закон, а не с подзаконовни нормативни актове или други неясни и неопределени актове на Министерския съвет или на министър. Неяснотите или неопределеностите на атакуваните законови разпоредби са от такова естество, че ги правят неконституционни на основание нарушаване принципа на правовата държава. Неяснотите и неопределеностите в тях са достатъчно сериозни и поставят под съмнение годността ѝ да регулира обществените отношения, които тя е призвана да уреди (аргументи от Решение на КС 9/1994 г.; Решение на КС 5/2000 г.; 9 Решение на КС 10/2009 г).

Ако в процеса на изпълнение на бюджета финансовите показатели се влошават като размери и съотношение до степен, съществено изменяща бюджетните показатели и с това променяща философията на конкретния годишен бюджет, единственото конституционно съобразно действие трябва да бъде изменението на съответния закон за държавния бюджет от Народното събрание, но не и с акт на Министерския съвет (Решение на КС 2/2009г.). Само така изпълнението на бюджета и в частта по непосредственото ръководство на това изпълнение, осъществявано от Министерския съвет, ще продължава да бъде законосъобразно (Решение на КС 2/2009 г.).

В разглеждания тук случай е недопустимо разширително тълкуване на диспозитива на Решение на КС 6/2001 г. По силата на това тълкувателно решение правителството не може да изразходва както повече, така и по-малко средства от гласуваните, без разрешение на Народното събрание (позиция па Конституционния съд в неговото Решение на КС 2/2009 г. досежно цитираното Решение на КС 6/2001 г.). Освен това, диспозитивът на Решение на КС 6/2001 г. говори за изрично упълномощаване със закон (разбиране на Конституционния съд в Решение 2/2009 г.). Министерският съвет не може да променя и да коригира **бюджетни показатели** (а оттам и размерите на бюджетни взаимоотношения) по начин, променящ философията на съответния годишен бюджет, защото това може да направи само Народното събрание по инициатива на Министерския съвет, и то със закон (аргументи от Решение на КС 2/2009 г.).

От приемането на сегашната Конституция много годишни закони за държавния бюджет са били изменяни или допълвани и тези промени винаги са ставали отново със закон, а не с подзаконов нормативен акт на изпълнителната власт. Във всички случаи, когато изменението и допълнението се е отнасяло до показатели на бюджетен закон или до размера на бюджетните взаимоотношения по видове, то се е осъществявало със закон за изменение и допълнение на съответния бюджетен закон по инициатива на Министерския съвет (Решение на КС 2/2009 г.).

В този смисъл цялата практика във връзка с изменение и допълнение на годишните държавни бюджети в частта, засягаща **бюджетни показатели** и размери на бюджетните взаимоотношения, се е реализирала по конституционно допустимия ред - със закон за изменение и допълнение на Закона за държавния бюджет, чийто законопроект е внесен от Министерския съвет (Решение на КС 2/2009 г.). Спецификата на предметното съдържание на закона за държавния бюджет - бюджета, със своя повтарящ се, но винаги различен по своята конкретност предмет, както и бюджетните отношения с характера си на основни обществени отношения, изискващи периодично своята едногодишна с оглед на действието си във времето първична уредба, са наложили не само особено вътрешно структуриране, но и различна техника при оформяне на различните по правната си природа разпоредби,

които той съдържа (Решение на КС 2/2009 г.). Те варират от същински правни норми до разпоредби, с които се утвърждават цифрови изразения на приходи и разходи, които чрез включването си в закона се превръщат в показатели, чието изпълнение се възлага на Министерския съвет, който не може да ги променя със свой акт (Решение на КС 2/2009 г.).

Недопустимо е основен бюджетен показател за 44 първостепенни разпоредители с бюджет да не бъде определен в цифрово изразение в теста на годишния закон за бюджета. В тези показатели и съотношението между тях до голяма степен се изразява цялостната философия на съответния годишен държавен бюджет. Министерският съвет е длъжен да ги изпълни, **без да може да ги променя със свой акт** (Решение на КС 2/2009 г.). Чрез годишния Закон за държавния бюджет, както при съставянето, приемането, така и при изпълнението му, се отчита конкретното финансово икономическо състояние в държавата за дадена година, като се осигурява правна сигурност и предсказуемост в действията по изпълнение на държавния бюджет и се гарантира ред и стабилност в публичните финанси, което може да стане само със закон (Решение на КС 2/2009 г.). Най-сетне чрез този закон конституционното право навлиза в сферата на финансовото право с изискването за конституционност (Решение на КС 2/2009 г.). Конституцията **не познава делегиране на законодателни правомощия** от Народното събрание на Министерския съвет и следователно не може да допусне такива и по отношение на бюджетните взаимоотношения. (Решение на КС 2/2009 г.).

Бюджетните показатели - крайни резултатни величини между приходни и разходни части на държавния бюджет, салдото (дефицит - , излишък +) отразяват в най-голяма степен философията на държавния бюджет за съответната година (Решение на КС 2/2009 г.). В този смисъл изменението на бюджетни показатели, салда и размери на бюджетни взаимоотношения представлява съществена корекция на Закона за държавния бюджет, която може и трябва да се осъществи по инициатива на Министерския съвет от **Народното събрание с нарочен закон** за изменение и допълнение на закона за държавния бюджет (Решение на КС 2/2009 г.). Бюджетните показатели имат конкретно цифрово изразение и са взаимнообвързани. Прогнозните размери на определени средства за проекти в чл. 107 и чл. 108 не са обвързани с бюджетните показатели. Законодателната форма, макар и с това специфично съдържание, изразява конституционния замисъл за споделена политическа отговорност при такова изменение, доказваща общата съвпадаща преценка за ситуацията, която налага това изменение, направена от Министерския съвет и от Народното събрание (Решение на КС 2/2009 г.). В тази корекция вътрешно се съдържат задължително направените от двата субекта съответни преценки в рамките на компетентността на всеки от тях (Решение на КС 2/2009 г.). В салдото рефлектира и преосмислянето на приоритети, залегнали в бюджета, и свързаното с това приоритетно

разпределение на публични фондове, преразпределение на финансови ресурси, предварително разчетени и утвърдени от политически представителния орган Народно събрание (Решение на КС 2/2009 г.).

По отношение на противоконституционността на член 5, 6, 8-49 от ЗДБРБ за 2024 г.:

Съгласно чл. 4 от Закона за публичните финанси консолидираната фискална програма е система от обобщени показатели по централния бюджет и по бюджетите, сметките за средствата от Европейския съюз и сметките за чужди средства на бюджетните организации.

Съгласно чл. 6, ал. 1 от Закона за публичните финанси бюджетите на бюджетните организации включват всички постъпления и плащания за дейността им за съответната бюджетна година, с изключение на постъпленията и плащанията, за които се прилагат сметки за средства от Европейския съюз, и на операциите с чужди средства, за които са обособени сметки за чужди средства съгласно изискванията на Закона за публичните финанси.

В атакуваните разпоредби на чл. 5, 6, 8 – 49 от Закона за държавния бюджет не са включени плащания за капиталови разходи по бюджетите на съответните бюджетни организации, което е в нарушение на разпоредбите и философията на Закона за публичните финанси, възпрепятства изпълнението на възложените им функции със законодателството на Република България и е **в противоречие с принципа на правовата държава, залегнал в чл.4, ал.1 от Конституцията**, тъй като Законът за бюджета е основният финансов план на държавата и законодателят следва да определи конкретните размери на основните показатели за съответните бюджети на бюджетни организации.

Като част от принципа на правовата държава, атакуваните разпоредби от ЗДБРБ за 2024 г. нарушават основни принципи на публичните финанси, регламентирани в чл. 20 от Закона за публичните финанси, а именно:

Публичните финанси се управляват при спазване на принципа за законосъобразност – спазване на приложимото законодателство, на вътрешните актове и на договорите. Народното събрание абдикирайки от определянето на конкретен размер на бюджетния показател за капиталови разходи нарушава редица специални закони.

Публичните финанси се управляват при спазване на принципа за отчетност и отговорност – публичните финанси се управляват по начин, който гарантира отчетността и отговорността на разпоредителите с бюджет. Определяйки значителен размер от ресурса за капиталови разходи по централния бюджет, който съгласно Закона за публичните финанси се администрира от министъра на финансите и абдикирайки от определяне на показател капиталови разходи по бюджетите на 44 първостепенни разпоредители с бюджет, то няма как да бъде спазен принципа за отчетност

и отговорност при управлението на публичните финанси от страна на разпоредителите с бюджет.

Нарушен е също и принципа на всеобхватност, тъй като управлението на публичните финанси се осъществява чрез бюджети и сметки на бюджетните организации, включени в консолидираната фискална програма, в случая ресурсът за капиталови разходи не е разпределен и определен по бюджетите на съответните разпоредители с бюджет, а е концентриран в централния бюджет.

Основен принцип на публичните финанси е устойчивостта, а именно поддържане на текущи нива на приходите и разходите без риск за платежоспособността на държавата или способността за покриване на задължения в дългосрочен план. Определяйки приоритетни проекти в Приложение № 2 и Приложение № 3 с прогнозни стойности, които не са обвързани в бюджетната рамка както за текущата година, така и в средносрочен период и я надхвърлят с милиарди левове, това поставя под риск устойчивостта на публичните финанси.

Конкретен пример за нарушение на специален закон.

В чл. 23, ал. 1 на Закона за държавния бюджет на Република България за 2024 г. по бюджета на Министерството на регионалното развитие и благоустройството законодателят се е отказал от правото си да определи конкретен размер бюджетния показател за капиталови разходи и са предвидени 0 лв. за капиталови разходи.

Агенция „Пътна инфраструктура“ е второстепенен разпоредител с бюджет по бюджета на Министерството на регионалното развитие и благоустройството. Съгласно чл. 30, ал. 1 от Закона за пътищата Агенцията осъществява дейностите по изграждането, ремонта и поддържането на републиканските пътища. Съгласно чл. 43 от същия закон бюджетните средства за финансиране изграждането, реконструкцията, ремонтът и поддържането на републиканските пътища се финансират със средства от държавния бюджет и се определят със закона за държавния бюджет за съответната година. За 2024 г. на практика не са определени средства за осъществяване на основната дейност на Агенцията с годишния закон за бюджета, което освен че е в нарушение на Закона за публичните финанси, Закона за пътищата, поставя под риск изпълнението на основна функция на създадена със Закон агенция и абдикиране от страна на законодателя да определи конкретния размер на този вид плащания.

Съгласно чл. 44 таксите по чл. 10 и чл. 18, ал. 3, т. 1 от Закона за пътищата постъпват по бюджета на агенцията и се използват за изграждане на нова пътна инфраструктура, експлоатация, ремонт и реконструкция на републиканските пътища.

В чл. 23, ал. 1 от ЗДБРБ за 2024 г. в приходната част на бюджета на Министерството на регионалното развитие и благоустройството за 2024 г. на ред държавни такси са определени приходите от винетни такси и тол такси

да постъпват по бюджета на агенцията, респективно министерството, но няма определени средства в разходната част по показател капиталови разходи за изграждане на нова пътна инфраструктура и за основен ремонт на републиканските пътища, каквито са разпоредбите на Закона за пътищата.

По отношение противоконституционността на член 106 от ЗДБРБ за 2024 г.:

В разпоредбите на чл. 106 в нарушение на Закона за публичните финанси и специалните закони за функциите и дейностите на държавните органи са изброени в списък прогнозни разчети на капиталови разходи за 2024 г. на министерствата и ведомствата в прогнозен размер на 8.7 млрд. лв., които ще бъдат предоставяни по реда на чл. 109, ал. 3 от Закона за публичните финанси.

Условията, които са поставени в чл. 106 на Закона за държавния бюджет на Република България за 2024 г. са да не се надхвърля общата сума разчетена по консолидираната фискална програма за 2024 г. в размер на 9.9 млрд. лв., а в същото време чл. 109, ал. 3 от Закона за публичните финанси поставя още две условия, а именно да са за сметка на разчетените капиталови разходи по централния бюджет и това да не води до нарушаване на бюджетното салдо. Разглеждайки разпоредбите на чл. 106 от ЗДБРБ за 2024 г. и чл. 109, ал. 3 от ЗПФ в тяхната взаимнообвързаност означава, че липсва правна сигурност за министерствата и ведомствата не само за изпълнение на капиталовата им програма, която е разчетена прогнозно, но и за възможността да осигурят средства за спешно и аварийно възникнали през годината капиталови разходи, тъй като по техните бюджети законодателят в нарушения на Конституцията и на редица закони е абдикирал да планира плащания за капиталови разходи.

Конкретен пример: В чл. 14, ал. 1 на Закона за държавния бюджет на Република България за 2024 г. по бюджета на Министерството на труда и социалната политика са предвидени 0 лв. за капиталови разходи. В Приложение № 2 към чл. 106 от ЗДБРБ за 2024 г. за Министерството на труда и социалната политика са изброени прогнозни стойности за капиталови разходи за Министерството на труда и социалната политика само по Националния план за възстановяване и устойчивост. Дори в Приложение № 2 прогнозно не са посочени капиталови разходи за функциониране на второстепенните разпоредители с бюджет на министерството, като Агенцията за социално подпомагане, Агенцията по заетостта и др., като в проекта на ЗДБРБ за 2024 г., който беше представен за обществено обсъждане за тази цел бяха предвидени 5 958 хил. лв.

В чл. 31 и чл. 43, съответно бюджетите на Комисията за защита на личните данни и Държавна агенция „Държавен резерв и военновременни запаси“ са предвидени 0 лв. за капиталови разходи, а в Приложение № 2 към

чл. 106 от ЗДБРБ за 2024 г. прогнозно също не са посочени капиталови разходи за тези два държавни органа.

По отношение противоконституционността на член 107 от ЗДБРБ за 2024 г.:

В разпоредбите на чл. 107 от ЗДБРБ за 2024 г. и съответното Приложение № 3 са включени проекти на общини на обща прогнозна стойност за 2024 г. в размер на 3.1 млрд. лв. Приоритетните проекти са представени с прогнозни стойности, като са делегирани права на министъра на регионалното развитие и благоустройството да сключва споразумения с общините. Съгласно Инвестиционната програма за общински проекти по Приложение № 3 прогнозният размер на средствата, определен за Северна България възлиза на 1.2 млрд. лв., а за Южна България е 1.9 млрд. лв., като прогнозното разпределение по райони е следното: Южен централен район – 751 млн. лв.; Югозападен район – 707 млн. лв.; Югоизточен район – 449 млн. лв.; Северен централен район – 400 млн. лв.; Североизточен район – 386 млн. лв. и Северозападен район – 395 млн. лв. Това прогнозно разпределение е в противоречие с чл. 20 от Конституцията, а именно че държавата създава условия за балансирано развитие на отделните райони на страната и подпомага териториалните органи и дейности чрез финансовата, кредитната и инвестиционната политика.

НЕСЪГЛАСУВАНОСТ НА РАЗЧЕТИТЕ И ЛИПСА НА ОБВЪРЗАНОСТ НА БЮДЖЕТНИТЕ ПОКАЗАТЕЛИ

По консолидираната фискална програма са предвидени капиталови разходи за 2024 г. в размер на 9 994.0 млн. лв., което става ясно и от разпоредбата на чл. 106, ал. 1.

В закона за държавния бюджет на Република България за 2024 г., Закона за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2024 г. и в Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2024 г. са определени следните капиталови разходи:

Разчетени капиталови разходи по съответни бюджети – таблица 1 в хил. лв.

	По Бюджета на Висш съдебен съвет – чл. 2 от ЗДБРБ за 2024 г.	
	По бюджета на Народното събрание – чл. 3 от ЗДБРБ за 2024 г.	
	По бюджета на Сметната палата – чл. 4 от ЗДБРБ за 2024 г.	
	По бюджета на Конституционен съд – чл. 7 от ЗДБРБ за 2024 г.	

	По бюджета на Националната здравноосигурителна каса – ЗБНЗОК 2024 г.	
	По бюджета на Национални осигурителен институт – ЗБДОО 2024 г.	
	За Българско национално радио – чл. 50 от ЗДБРБ за 2024 г.	
	За Българска национална телевизия – чл. 50 от ЗДБРБ за 2024 г.	
	Капиталова субсидия за общините – чл. 53 от ЗДБРБ за 2024 г.	
	ОБЩО:	

Прогнозни капиталови разходи за съответни бюджети – таблица 2 в хил. лв.

	Прогнозни капиталови разходи на министерства и ведомства – чл. 106 от ЗДБРБ за 2024 г.	
	Прогнозни капиталови разходи на общини – чл. 107 от ЗДБРБ за 2024 г.	
	ОБЩО:	

Разчетените капиталови разходи по някои бюджети, посочени в таблица 1 и прогнозните капиталови разходи, посочени в таблица 2 възлизат на 12.3 млрд. лв. или са с 2.3 млрд. лв. повече от тези разчетени по консолидираната фискална програма. В разпоредбата на чл. 106, ал. 1 от ЗДБРБ за 2024 г. изрично е регламентирано, че не могат да бъдат надхвърляни разчетените разходи по консолидираната фискална програма за 2024 г. в размер на 9 994 млн. лв.

Всичко това означава, че е налице единствено правна сигурност за извършване на капиталови разходи само от държавните органи, общини и др., посочени в таблица 1, защото само за тях Народното събрание гласувайки ЗДБРБ за 2024 г. е определил конкретния размер на плащанията, които те могат да извършат за капиталови разходи през 2024 г.

Народното събрание е делегирало правомощия на Министерския съвет да осигурява необходимия ресурс за плащания за капиталови разходи на всички останали министерства, ведомства и общини, съобразявайки се с разчетите за капиталови разходи по консолидираната фискална програма, разчетите за капиталови разходи по централния бюджет и без да бъде нарушено бюджетното салдо за 2024 г.

Независимо, че разписаните прогнозни средства по проектните предложения заедно с определените капиталови разходи надхвърлят разчета по консолидираната фискална програма за 2024 г. с 2.3 млрд. лв., то в

разпоредбата на чл. 107, ал. 14 от ЗДБРБ за 20224 г. е дадена правна възможност за още една правна несигурност, че Народното събрание може да извършва промени в приложението по ал. 13 по предложение на Министерския съвет, въз основа на предложение на кметове на общини, в срок до 31 март, до 30 юни и до 30 септември 2024 г. Тъй като разпоредбата предполага предложението до Народното събрание от страна на Министерския съвет да се основава на направени предложения от страна на кметовете на общини, това означава, че този списък с прогнозни стойности на различни проекти за 2024 г. може да бъде увеличаван с нови проекти, в това число и през последното тримесечие на годината, което създава правна несигурност върху възможността за финансиране на предстоящите плащания по тези нововъзникнали проекти, но включването им в този прогнозен списък, бе довело до сключване на договори и поемане на ангажименти в средносрочен план, което пряко влияе върху устойчивостта на публичните финанси.

В тази правна несигурност, но основавайки се на прогнозните разчети за капиталови разходи по Приложение № 2 и Приложение № 3 от ЗДБРБ за 2024 г. министерствата, ведомствата и общините ще предприемат действия за сключване на договори и поемане на ангажименти по така изброените проекти в приложенията, които не само надхвърлят разчетените консолидирани капиталови разходи за 2024 г., а и не са включени в Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2024 г. – 2026 г.

Затова въз основа на всичко гореизложено,

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Моля, на основание чл.150, ал.1 пр.1-во, вр. чл.149, ал.1, т.2 Конституцията на Република България да установите противоконституционност на чл. 5, 6 8-49, 106 и 107 от Закона за държавния бюджет на Република България за 2024 г., като противоречащ на чл. 4, ал. 1, чл. 8, чл. 62, ал. 1, чл. 84, т. 2 и чл. 87, ал. 2 от Конституцията на Република България.

Предлагаме като страни по конституционното дело да бъдат конституирани Народното събрание, парламентарната комисия по бюджет и финанси, Министерският съвет, министърът на финансите, Съюзът на юристите в България, Националното сдружение на общините в Република България.

ПРИЛОЖЕНИЯ ПО ЧЛ.17 ЗКС:

- Законопроект за Закон за държавния бюджет за 2024г.;

- Стенограма от приемането на проектозакона;
- Финален текст на законопроекта, обнародван в Държавен вестник;

ВНОСИТЕЛИ:

Тоско Георгиев Кадифчов
 Костадин Георгиев Костадинов
 Станислав Светозаров Балабанов
 Крстимир Етраков
 Ивайло Ванев Вълчев
 Александър Вълчев
 Станислав Богдански
 Павлина Милова
 Андрей Чорбачев
 Гроздан Караджов
 Ферид Станков
 Цветан Пречков
 Стойко Ганов
 Петър Николаев Петров
 Мира Сихайлова Сихайлова
 Димитър Петров Петров
 Никола Ангелов Димитров
 Димитър Васильов Раисов
 Маргарита Иванова Махалева
 Ивайло Георгиев Чорбачев

Стоян Николов Таслаков

Коста Стоянов

Константина Везицанова Петрова

Ивайло Василев Стоянов

Ангел Нешов Георгиев

Георги Николов Георгиев

Маргарита Темчева

Крестен Стоянов Врачев

Тодор Ризичев Андрушев

Димитр Георгиев Друшев

Емил Янков Янков

Златан Стоянов Златанов

Венцислав Иванов Военичаров

Светослав Тодоров Тодоров

Даниел Станиславов Профранков

Климент Паченов Улонов

Викторина Радева Корнаева

Иван Иванов Иванов

Димитр Валентинов Гюров

Геннадий Добринов Божков

Славко Ризичев Иванов

Димитр Димитров Димитров

Вера Иванова Александрова

Тодор Христов Тодоров

Веселин Милков Веселев

Николай Георгиев Дренев

Александру Димитров Вранков

Иво Георгиев Гези